

---

## TIIVISTELMÄ

Alkoholi ja erityisesti humalajuominen on keskeinen riskitekijä aikuisväestön tapaturmissa. Noin puolet kaikista työikäisten tapaturmaisista kuolemista on alkoholiin liittyviä. Kaatuminen on päähtyneenä tapaturmaan kuolleiden yleisin kuolinsyy. Jos tarkasteluun otetaan mukaan myös tapaturmainen alkoholimyrkytys, nousee se ylivoimaisesti yleisimmäksi kuolinsyyksi. Kuolemaan johtaneita tapaturmaisista alkoholimyrkytyksiä on vuosittain lähes yhtä paljon kuin kaikkia muita päähtyneiden tapaturmaisista kuolemia yhteensä.

Kuolemaan johtaneissa tieliikenneonnettomuuksissa alkoholi on riskitekijänä noin neljänneksessä kaikista tapauksista ja loukkaantumiseen johtaneissa tieliikenneonnettomuuksissa reilussa kymmenesosassa. Kaatumisen seurauksena kuolleista noin puolet on päähtyneenä tapaturman sattuessa. Suurimpaan osaan vesillä sattuvista kuolemantapauksista liittyy alkoholinkäyttö. Myös kuolemaan johtavat tukehtumiset, tulipalot, sekä kuumuuden ja kylmyyden aiheuttamat kuolemat ovat usein alkoholiin liittyviä. Tapaturmainen alkoholimyrkytys on Suomessa yleisin kuolemaan johtava myrkytys.

Tapaturmariski kohoaa jo varsin pienillä veren alkoholipitoisuuksilla ja riski kasvaa sitä suuremmaksi mitä voimakkaampi on humalatila. Riski joutua tapaturmiin kasvaa merkittävästi jo hyvin pienilläkin alkoholimäärillä erityisesti nuorilla, vanhuksilla ja alkoholiin tottumattomilla henkilöillä. Humala lisää riskiä vammautumiseen johtaville tilanteille ja riskiä vammautua näiden tilanteiden yhteydessä. Humaltuneiden vammat ovat usein potentiaalisesti vakavampia kuin vammat, joissa alkoholi ei ole mukana. Vammojen uusiutuminen on yhteydessä humalahakuiseen juomatapaan ja alkoholin suurkulutukseen. Alkoholin yhteys ei ole samanlainen kaikissa tapaturmissa ja vammoissa, vaan alkoholin vaikutukset altistavat erityisesti tiettytyypisille vammautumisille. Alkoholin vaikutukset näyttäisivät altistavan erityisesti pään vammoille sekä alaraajojen vammoille.

Alkoholiin liittyvissä tapaturmaisissa kuolemissa on suuria eroja miesten ja naisten, eri ikäryhmien ja sosioekonomisten ryhmien välillä. Alkoholiehtoiset tapaturma- ja väkivaltakuolemat selittävät merkittävän osan miesten ja naisten sekä sosioekonomisten ryhmien välisistä kuolleisuuseroista. Verrattuna muuhun kuolleisuuteen, alkoholiin liittyvät tapaturma- ja väkivaltakuolemat ovat painottuneet nuoriin ikäryhmiin. Lukumääräisesti alkoholiin liittyviä tapaturma- ja väkivaltakuolemia on eniten keski-ikäisillä, mutta näiden kuolemien suhteellinen osuus kaikista kuolemista on suurin nuorissa ikäryhmissä.

Tapaturmariskiin vaikuttavat alkoholin lisäksi myös juomistilanteeseen liittyvät tekijät kuten juomisen paikka, aika ja käyttäytyminen alkoholin vaikutuksen alaisena. Suurin osa päähtyneiden kuolemista, joista noin puolet on tapaturmia, tapahtuu viikonloppuisin. Viikonpäivistä selvästi suurin päähtymykseen liittyvä kuolleisuus on lauantaina. Juhlapäivistä eniten päähtyneitä kuolee juhannuksena ja vappuna. Näiden juhlapäivien riski on suurempi kuin tavallisena viikonloppuna tai lauantaina.